

การประเมินกระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา เทศบาลตำบลทากาศ อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน

กรรณิการ์ พะขำนิ*
สุรียจรัส เตชะตันมินสกุล**

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อประเมินกระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลตำบลทากาศ และเพื่อศึกษาแนวทางในการแก้ไขปัญหาและ อุปสรรคในกระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลตำบลทากาศ การประเมินใช้ข้อมูลที่จัดเก็บจาก 2 แหล่ง คือ ข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 14 คน เกณฑ์และตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินกระบวนการจัดทำแผนยึดตามคู่มือการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นและระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 ตลอดจนยึดหลักการแนวคิด และทฤษฎีในการวางแผน

ผลการศึกษา พบว่า กระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลตำบลทากาศ มีความถูกต้องเหมาะสมตามหลักการแนวทางการจัดทำแผนตามคู่มือการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นและระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 ส่วนมากอยู่ในระดับพอใช้ คิดเป็นร้อยละ 57.68 ส่วนน้อยมีคะแนนอยู่ในระดับปรับปรุง กล่าวคือ ไม่ดำเนินและหรือมีการดำเนินแต่ไม่สอดคล้องกับหลักการหรือวิธีปฏิบัติในการวางแผนที่ถูกต้องเหมาะสม ได้แก่ การเตรียมความพร้อมบุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องให้มีความรู้และทักษะในการวางแผนอย่างเหมาะสม การจัดประชาคมวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาให้ครอบคลุมสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น กระบวนการรวบรวมข้อมูลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ครอบคลุมครบถ้วน การจัดลำดับความสำคัญของปัญหาตามวิธีการ Rating Scales การดำเนินการประเมินสถานภาพการพัฒนาของท้องถิ่นในปัจจุบัน การนำผลการวิเคราะห์ศักยภาพการพัฒนาของท้องถิ่นและผลการประเมินสถานภาพการพัฒนาท้องถิ่นปัจจุบัน มาพิจารณากำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจหลัก จุดมุ่งหมาย การกำหนดวัตถุประสงค์การพัฒนา การกำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาโดยการนำผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมมาจัดทำเป็นตารางวิเคราะห์เชิงยุทธศาสตร์เพื่อคัดเลือกยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนา การกำหนดตัวชี้วัดและเป้าหมายให้ครบถ้วนตามแนวทางการพัฒนา การวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จริงโดยพิจารณาจากศักยภาพและข้อจำกัดที่มีอยู่ และการจัดลำดับความสำคัญหรือความเร่งด่วนไว้ เมื่อเป้าหมายมากกว่าหนึ่งเป้าหมาย

คำสำคัญ : ประเมินกระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา

* นักศึกษา หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาประชาคมเมืองและชนบท, มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

** อาจารย์ ดร. ประจักษ์สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาประชาคมเมืองและชนบท, คณะมนุษยและสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

Assessment of development strategic plan making process of Tha gaad Sub-district Municipality, Mae tha district, Lamphun province

Kunnikar Pachumni*

Suriyajas Techatunminasakul**

Abstract

This independent study had the objectives to assess the development strategic plan process of Thakat Sub-district Municipality (TSM) and to examine guidelines for problem solving and barriers in the plan process. The assessment used data collected from two sources: related literature and interviews of 14 concerned persons. The criteria and indicators used in the assessment process were from local development plan manual and the Ministry of Interior's regulations concerning Local Government Development Plan Act B.E. 2548 (A.D. 2005) and from the planning's principles, guidelines and theories.

The results of this study were as follows: The TSM strategic plan process was correct and appropriate according to the Manual for Local Development Plan and Ministry of Interior's regulations concerning the Local Government's Development Plan Act B.E. 2548 and the majority of them were in sufficient level at 57.68% and the minority was at improvable level as they did not perform or performed, but action was not consistent with the principles or practice for correct and appropriate planning such as preparing the concerned personnel and staff to have suitable planning knowledge and skills. Therefore, the arrangement of public forum planning the development strategy covering all problem conditions and needs, the comprehensive data collection and analysis process, and prioritizing of problems accordingly using rating scales were needed to prepare. Moreover, they should prepare the present assessment of local development conditions, the use of potential analysis of local development and the results of present local development to consider in the specifications of vision, mission, objectives, development objectives, strategic assignment, and development guidelines by using environment analysis to make strategic analysis tables to select strategies and development guidelines. They also had to arrange the specifications of indicators and targets completely according to the development plan, and the analysis of possibility in using available resources by considering existing abilities and limits and the prioritization of importance or urgency when there are more than one targets.

KEYWORDS : Assessment of development strategic plan process

* Graduated Student, Master of Public Administration Program, Urban and Rural Community Development and Administration Lamapang Rajabhat University

** Lecturer, Dr., Faculty of Humanities and Social Sciences, Lamapang Rajabhat University

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

การวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา มีความสำคัญต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้ เนื่องจากแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา เป็นการกำหนดทิศทางพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ต้องกำหนดถึงสภาพการณ์ที่ต้องการจะบรรลุและแนวทางในการที่จะทำให้บรรลุถึงสภาพการณ์นั้น การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ดี ต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของการรวบรวมและการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างรอบด้านและเป็นระบบ ทั้งนี้ เพื่อให้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถนำไปสู่การแก้ไขปัญหาและสนองตอบความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง

การวางแผนยุทธศาสตร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในช่วงเวลาที่ผ่านมา ส่วนใหญ่ยังไม่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น จากผลการศึกษาของ จุฑามาศ ไอยะ (2554) พบว่า ปัญหาในการพัฒนากระบวนการจัดทำแผน คือ ไม่มีการประชุมระดมความคิดเห็นในการจัดทำแผนอย่างจริงจัง ไม่ได้นำแผนชุมชนมาประกอบการพิจารณา ไม่มีการจัดเวทีประชาคมเพื่อนำปัญหาของประชาชนมา กำหนดวิสัยทัศน์ขาดการกำหนดระยะเวลาในการจัดทำวิสัยทัศน์ และภารกิจที่ดำเนินการบางกิจกรรมไม่สอดคล้องกับนโยบายของผู้บริหาร ในการกำหนดจุดมุ่งหมาย เพื่อการพัฒนา กิจกรรมส่วนใหญ่เน้นนโยบายเน้นการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน และบางกิจกรรมไม่สามารถสนองตอบความต้องการของประชาชนในชุมชน ในการกำหนดวัตถุประสงค์ไม่มีการประชุมวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับร่วมกัน จากการสัมภาษณ์เบื้องต้น พบว่า เทศบาลตำบลทากาศ ได้มีดำเนินการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลตำบลทากาศ พ.ศ. 2551-2555 ซึ่งในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลตำบลทากาศที่ผ่านมา ประสบปัญหา โครงการหรือกิจกรรม บางกิจกรรมไม่ตอบสนองความต้องการของประชาชน เนื่องจากมีการระดมความคิดเห็นค่อนข้างน้อย การเก็บข้อมูลไม่มีประสิทธิภาพ มีความคลาดเคลื่อนของข้อมูล ส่งผลทำให้การวิเคราะห์ศักยภาพเพื่อประเมินสถานภาพการพัฒนาของท้องถิ่นผิดพลาด (เกตุกนก จอมจันทร์ยอง, 2555)

จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษากระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อประเมินกระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลตำบลทากาศ อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน เพื่อหาข้อบกพร่องและแนวทางปรับปรุงแก้ไข ให้มีความถูกต้องเหมาะสม โดยได้นำเอาหลักการแนวทางการจัดทำแผนตามคู่มือการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นและระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 มาใช้ในการประเมินกระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลตำบลทากาศ อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินกระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลตำบลทากาศ
2. เพื่อศึกษาแนวทางในการแก้ไขปัญหาและ อุปสรรคในกระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลตำบลทากาศ

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

๑. แนวคิดการวางแผนยุทธศาสตร์

วันชัย มีชาติ (2554) ให้คำนิยามได้ว่า การวางแผนยุทธศาสตร์ หมายถึง การกำหนดเป้าหมายรวมขององค์กรและวิธีการดำเนินงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

จูดิทท์ กอดดอน (Judith Gordon และคณะ อ้างถึงใน วันชัย มีชาติ. 2554) ให้ความหมายของการวางแผนยุทธศาสตร์ ว่าหมายถึง การกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์โดยรวมขององค์การรวมถึงวิธีการในการบรรลุเป้าหมายดังกล่าว

เจมส์ เบรน ควีนน์ (James Brian Quinn อ้างถึงใน วันชัย มีชาติ. 2554) ให้ความหมายของยุทธศาสตร์ ว่าหมายถึง รูปแบบหรือแผนที่แสดงถึงความเป็นอันเดียวกันของเป้าหมาย นโยบาย และกิจกรรมต่างๆ ในองค์การ ซึ่งมององค์การเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

สรุปจากความหมายของการวางแผนยุทธศาสตร์ ตามที่ได้กล่าวมาข้างต้น ผู้ศึกษาสรุปได้ว่าการวางแผนยุทธศาสตร์ หมายถึง การกำหนดวัตถุประสงค์หรือทิศทาง และเป้าหมายรวมขององค์กร เพื่อนำมากำหนดวิธีการหรือขั้นตอนปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย โดยอาศัยการรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ศักยภาพเพื่อประเมินสถานภาพ

๒. แนวคิดการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็น แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแสดงถึงวิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาในอนาคต โดยสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาอำเภอและนโยบายในการพัฒนาท้องถิ่น ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องตระหนักว่าแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องสอดคล้องกับแผนพัฒนาระดับต่างๆ ได้แก่ แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายของรัฐบาล แผนกระทรวง แผนกรม และรัฐวิสาหกิจต่างๆ ซึ่งเป็นแผนระดับชาติ ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดและแผนพัฒนาจังหวัดในระดับจังหวัด ตลอดจนยุทธศาสตร์การพัฒนาอำเภอและแผนพัฒนาอำเภอในระดับ

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2546) กำหนดขั้นตอนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาประกอบด้วย 9 ขั้นตอน ดังนี้

1. การเตรียมการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา เป็นการชี้แจงวัตถุประสงค์ ความสำคัญ แนวทาง และขั้นตอนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา โดยจัดทำโครงการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เสนอผ่านปลัดองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นให้ผู้บริหารท้องถิ่นอนุมัติ ในโครงการดังกล่าว แล้วแจ้งผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อทราบเพื่อดำเนินการตามห้วงเวลาและขั้นตอนที่กำหนด

2. การรวบรวมข้อมูลและปัญหาสำคัญ เป็นการรวบรวมและจัดทำฐานข้อมูลข่าวสารให้ครบถ้วนทันสมัย ซึ่งได้แก่ ข้อมูลเบื้องต้นในด้านการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม และให้นำแผนชุมชน มาพิจารณาประกอบการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา มีการรวบรวมปัญหาสำคัญของท้องถิ่น วิเคราะห์ปัญหาและเลือกปัญหาที่เหมาะสมเพื่อนำมากำหนดยุทธศาสตร์ในการตอบสนองปัญหา ความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นโดยมีการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา

3. การวิเคราะห์ศักยภาพเพื่อประเมินสถานภาพการพัฒนาของท้องถิ่นในปัจจุบัน เป็นการประเมินสถานภาพของท้องถิ่นในปัจจุบัน โดยวิเคราะห์หา จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค โดยใช้เทคนิค SWOT Analysis ในการค้นหาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ต้องเป็นการระดมความเห็นจากกลุ่มคนที่หลากหลายเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างถูกต้อง แท้จริง เมื่อมีการระดมความเห็นแล้ว ต้องนำมาจัดหมวดหมู่ของประเด็นต่างๆ ให้ที่ประชุมพิจารณาให้นำหนักคะแนน ดึงประเด็นสำคัญมาพิจารณาต่อไป ทั้งนี้ อาจดึงประเด็นสำคัญมาเพียงด้านละ 7-10 ประเด็น และนำประเด็นมาเข้าตารางวิเคราะห์ เพื่อกำหนดแนวทาง

การตัดสินใจ

4. การกำหนดวิสัยทัศน์และภารกิจหลักการพัฒนาท้องถิ่นวิสัยทัศน์ เป็นถ้อยแถลงที่ระบุถึงสภาพการณ์ในอนาคตซึ่งเป็นจุดหมาย ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคตข้างหน้า ในการกำหนดวิสัยทัศน์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ที่รับผิดชอบดำเนินการควรจะต้องหาข้อมูลทั่วไป และปัญหาสำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับจากขั้นตอนที่ผ่านมาเสนอที่ประชุมจากนั้นจึงตั้งประเด็นคำถามเพื่อให้ที่ประชุมร่วมกันหาคำตอบในประเด็นต่างๆ ส่วนภารกิจหลักการพัฒนาท้องถิ่น เป็นข้อความหรือถ้อยแถลงที่แสดงถึงลักษณะหรือขอบข่ายในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวกับลักษณะ ขอบเขตของบทบาทหน้าที่หลักหรือขอบเขตของกิจกรรมที่มุ่งเน้นเป็นพิเศษที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องดำเนินการเพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ และต้องสอดคล้องกับนโยบายกฎหมาย และระเบียบที่มีอยู่ ไม่ขัดแย้งต่อบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบตามกฎหมาย ต้องระบุถึงบทบาทหน้าที่ที่จำเป็นต่อการบรรลุวิสัยทัศน์ได้อย่างครอบคลุมรอบด้านและมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ ต้องสะท้อนถึงคุณค่าหลักหรือขอบเขตกิจกรรมที่มุ่งเน้นเป็นพิเศษ ต้องสนับสนุนและนำไปสู่ถึงการบรรลุวิสัยทัศน์ที่กำหนดได้

5. การกำหนดจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนา ขอบเขตหรือประเภทของกิจกรรมที่ควรค่าแก่การดำเนินงานทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะก่อให้เกิดการพัฒนาและสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และภารกิจหลักขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

6. การกำหนดวัตถุประสงค์การพัฒนาท้องถิ่น เป็นการกำหนดผลสำเร็จที่ต้องการโดยดำเนินการหลังจากที่ทราบภารกิจหลักที่ท้องถิ่นจะต้องกำหนดวัตถุประสงค์หรือทิศทางโดยรวมของท้องถิ่นเพื่อนำท้องถิ่นไปให้บรรลุความต้องการที่จะเป็นในอนาคต ซึ่งวัตถุประสงค์สามารถจำแนกได้เป็น 2 ส่วน คือ 1) วัตถุประสงค์โดยรวมของท้องถิ่นและ 2) วัตถุประสงค์เฉพาะส่วนหรือเฉพาะเรื่อง โดยการกำหนดวัตถุประสงค์แบ่งออกได้ 3 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์ความต้องการ (Need) ปัญหา (Problem) ข้อจำกัด(Constraint) ศักยภาพ (Potential) หรือเรียกอย่างง่าย ๆ ว่า “ การวิเคราะห์ NPCP ” ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์ปัญหา ขั้นตอนที่ 3 ทบทวนนโยบายที่มีอยู่ตลอดจนกำหนดวัตถุประสงค์

7. การกำหนดและการบูรณาการแนวทางการพัฒนาท้องถิ่นเป็นการกำหนดวิธีการหรือขั้นตอนที่ท้องถิ่นเลือกที่จะปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ทั้งวัตถุประสงค์รวมและวัตถุประสงค์เฉพาะส่วน โดยนำข้อมูลที่เกี่ยวข้องมาใช้ในการประกอบการพิจารณากำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาท้องถิ่น

8. การกำหนดเป้าหมายการพัฒนาท้องถิ่นหมายถึง เป็นการกำหนดปริมาณหรือจำนวนสิ่งที่ต้องการให้บรรลุในแต่ละแนวทางการพัฒนา ภายในเวลาที่กำหนด จึงมีความเฉพาะเจาะจงในผลที่คาดว่าจะได้รับในเชิงปริมาณตามช่วงเวลาต่าง ๆ ของกระบวนการดำเนินงานเป็นเวลา ควรระบุว่าต้องการทำอะไรให้บรรลุผลเมื่อไหร่ ปริมาณ ที่ต้องการจะเกิดขึ้นในจำนวนเท่าไร คุณภาพ เป็นสภาพที่พึงปรารถนา สถานที่ เป็นการระบุถึงเขตพื้นที่ครอบคลุมที่ต้องการ ต้องมีความเป็นไปได้ในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จริง ควรเป็นข้อความที่แสดงผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นภายหลังโครงการสิ้นสุด และในกรณีที่มีเป้าหมายมากกว่าหนึ่งเป้าหมาย ควรจัดลำดับความสำคัญหรือความเร่งด่วนไว้ เพื่อให้เห็นถึงความจำเป็นเร่งด่วน

9. การอนุมัติและประกาศใช้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา เป็นการให้ความเห็นชอบร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น โดยคณะกรรมการสนับสนุนการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นจะนำผลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1-8 มาจัดทำร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามเค้าโครงที่กำหนด

จากนั้นจะนำร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น ส่งต่อคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นจัดให้มีการประชุมประชาคมท้องถิ่นพิจารณาและปรับปรุงร่างแผนยุทธศาสตร์นำเสนอต่อสภาท้องถิ่นพิจารณาเห็นชอบ นายกเทศมนตรีพิจารณาอนุมัติและประกาศใช้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2548

๓. ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๘

ที่เป็นการสมควรปรับปรุงระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำและประสานแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2546 ให้เป็นปัจจุบัน อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 5 มาตรา 16 และมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยจึงออกระเบียบไว้ โดยจะต้องปฏิบัติตาม ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 ซึ่งประกอบด้วย หมวด 1 องค์กรจัดทำแผนพัฒนา หมวด 2 ผู้ทรงคุณวุฒิ หมวด 3 การจัดทำแผนพัฒนา หมวด 4 การแก้ไขเพิ่มเติมหรือการเปลี่ยนแปลงแผนพัฒนา หมวด 5 การนำแผนพัฒนาไปปฏิบัติ หมวด ๖ การติดตามและประเมินผลแผนพัฒนา และบทเฉพาะกาล

๔. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

เสรี พงศ์พิศ (2551) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ในการกำหนดนโยบาย การบริหารจัดการทรัพยากร การบริหารจัดการชุมชน คน ทุน ของชุมชน การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงไม่ใช่แค่เพียงรูปแบบ เช่น การเลือกตั้งในทุกระดับ แล้วปล่อยให้ผู้ได้รับเลือกตั้งไปดำเนินการทุกอย่างทุกเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนหมายความว่า หลังเลือกตั้งประชาชนมีหน้าที่ติดตาม ตรวจสอบ และมีส่วนในการดำเนินงานของผู้ที่ได้รับเลือกตั้งเข้าไปทำหน้าที่แทนประชาชน การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงไม่ใช่แค่การไปร่วมประชุมรับฟังการเสนอโครงการแล้วยกมือรับรองแล้วอ้างว่าเป็นประชาชนพิจารณาการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การแสดงออกถึงสิทธิขั้นพื้นฐานของชุมชนในการจัดการชุมชน จัดการชีวิตของตนเอง

สุเมธ แสงนิมนวล (2544) กล่าวถึง การพัฒนาอย่างมีส่วนร่วมจะสำเร็จได้ ประชาชนต้องมีส่วนร่วมอย่างน้อย 5 ประการ คือ 1) การร่วมคิด 2) การร่วมสร้าง 3) การร่วมใช้ 4) ประโยชน์ 5) การร่วมใจ

จากข้อความข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วม เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม กำหนดปัญหา มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และมีส่วนร่วมในติดตามตรวจสอบ ส่วนการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา เป็นการเปิดโอกาสโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาความต้องการ มีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา มีส่วนร่วมในการเรียนรู้และวิเคราะห์ศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ จุดมุ่งหมายการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วมจะสำเร็จได้ ประชาชนต้องมีส่วนร่วมอย่างน้อย 5 ประการ คือ 1) การร่วมคิดและเรียนรู้ร่วมกัน 2) การร่วมสร้าง 3) การร่วมใช้ 4) ประโยชน์ 5) การร่วมใจ

กรอบแนวคิด

การประเมินกระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของเทศบาลตำบลทากาศ เพื่อประเมินกระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลตำบลทากาศ อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน เพื่อหาข้อบกพร่องและแนวทางปรับปรุงแก้ไข ให้มีความถูกต้องเหมาะสม โดยได้นำเอาหลักการแนวทางการจัดทำแผน

ตามคู่มือการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นและระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 มาใช้ในการประเมินกระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา หลักการ แนวความคิด และทฤษฎีในการวางแผน ดังนี้

กระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา	เกณฑ์การประเมินแผน
1. การเตรียมการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา	- มีการดำเนินการตามหลักการจัดทำแผนการพัฒนาของกรมส่งเสริมการปกครอง - มีการปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำ แผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 - หลักการ แนวความคิด และทฤษฎีในการวางแผน
2. การรวบรวมข้อมูลและปัญหาสำคัญ	
3. การวิเคราะห์ศักยภาพเพื่อประเมินสถานภาพการพัฒนาของท้องถิ่น	
4. การกำหนดวิสัยทัศน์และภารกิจหลักการพัฒนาท้องถิ่น	
5. การกำหนดจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนา	
6. การกำหนดวัตถุประสงค์การพัฒนาท้องถิ่น	
7. การกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนา และแนวทางการพัฒนาท้องถิ่น	
8. การกำหนดเป้าหมายการพัฒนาท้องถิ่น	
9. การอนุมัติและประกาศใช้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา	

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษา เรื่อง การประเมินกระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของเทศบาลตำบล ทากาศ อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน ใช้วิธีศึกษาแบบ โดยการผสมระหว่างวิธีเชิงปริมาณ และวิธีเชิงคุณภาพ มีรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับวิธีการศึกษา ดังนี้

1. การศึกษาครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่าง โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง คือ การเลือกกลุ่มตัวอย่างเป็นที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของเทศบาลตำบลทากาศ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ประกอบด้วย คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งประกอบด้วย นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลทากาศ ผู้แทนรองนายกเทศมนตรีตำบลทากาศ จำนวน 1 คน ผู้แทนจากสมาชิกสภาท้องถิ่น จำนวน 1 คน ผู้แทนผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 1 คน ผู้แทนภาคประชาการ จำนวน 1 คน ผู้แทนประชาคมท้องถิ่น จำนวน 1 คน รวม 6 คน และคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ประกอบด้วย ปลัดเทศบาล หัวหน้าสำนักปลัด หัวหน้ากองการศึกษา หัวหน้ากองคลัง หัวหน้ากองช่าง หัวหน้ากองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ผู้แทนประชาคมท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน รวม 8 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 14 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ศึกษาครั้งนี้ โดยใช้แบบสัมภาษณ์โดยกำหนดการประเด็นสัมภาษณ์และกลุ่มสัมภาษณ์แบบเจาะจงไว้ล่วงหน้า โดยมีเป้าหมายเพื่อประเมินการทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของเทศบาลตำบลทากาศ และศึกษาปัญหาอุปสรรคแนวทางแก้ไขในกระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลตำบลทากาศ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้ศึกษาดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยการสัมภาษณ์ และเอกสาร ดังนี้

3.1 ข้อมูลปฐมภูมิการสัมภาษณ์โดยกำหนดประเด็นที่จะสัมภาษณ์ไว้ล่วงหน้า เพื่อใช้สัมภาษณ์กลุ่ม เป็นการอาศัยความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มให้ร่วมกันตอบและตรวจสอบซึ่งกันและกันตามประเด็นสัมภาษณ์ของผู้สัมภาษณ์กำหนดไว้

3.2 ข้อมูลทุติยภูมิ เป็นข้อมูลที่รวบรวมจากเอกสาร และการวิเคราะห์เอกสารทางราชการของเทศบาลตำบลตากาศ

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา ส่วนการวิเคราะห์

ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ และค่าร้อยละ ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลมีการดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลมีลำดับขั้นตอน คือ 1) ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล 2) นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มและจากการศึกษาจากเอกสาร มาวิเคราะห์ประเมินตามประเด็นที่กำหนดไว้ในแบบประเมิน 3) นำผลคะแนนที่ได้จากการประเมินกระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลตำบลตากาศ มาวิเคราะห์ตามเกณฑ์ตัวชี้วัด โดยแบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้ 1) ได้คะแนนร้อยละ 80 ขึ้นไป หมายถึง ระดับดี 2) ได้คะแนนร้อยละ 50 - 79 หมายถึง ระดับพอใช้ 3) ได้คะแนนต่ำกว่าร้อยละ 0-49 หมายถึง ระดับปรับปรุง

สรุปผลการวิจัย

ผลการประเมินกระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลตำบลตากาศ อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน ตามกรอบหลักการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นและหลักการตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2548 พบว่า ขั้นตอนการเตรียมการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของเทศบาลตำบลตากาศ มีความเหมาะสมจัดอยู่ในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 87.75 ขั้นตอนการรวบรวมข้อมูลและปัญหาสำคัญ อยู่ในระดับปรับปรุง คิดเป็นร้อยละ 29.17 ขั้นตอนการวิเคราะห์ศักยภาพเพื่อประเมินสถานภาพการพัฒนา อยู่ในระดับปรับปรุง คิดเป็นร้อยละ 44.45 ขั้นตอนการกำหนดวิสัยทัศน์และภารกิจหลักการพัฒนา อยู่ในระดับพอใช้ คิดเป็นร้อยละ 62.50 ขั้นตอนการกำหนดจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาอยู่ในระดับพอใช้ คิดเป็นร้อยละ 75 ขั้นตอนการกำหนดวัตถุประสงค์การพัฒนาไม่มีการดำเนินการในขั้นตอนนี้ อยู่ในระดับปรับปรุง คิดเป็นร้อยละ 0 ขั้นตอนการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนา และแนวทางการพัฒนาท้องถิ่น อยู่ในระดับปรับปรุง คิดเป็นร้อยละ 41.67 ขั้นตอนการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาท้องถิ่นและการนำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นไปสู่การปฏิบัติ การติดตามผล อยู่ในระดับพอใช้ คิดเป็นร้อยละ 78.57 และขั้นตอนการอนุมัติและประกาศใช้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา อยู่ในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 100 โดยภาพรวม อยู่ในระดับพอใช้ คิดเป็นร้อยละ 57.68 โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. การเตรียมการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา

1.1 การจัดทำโครงการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพบว่า จัดอยู่ในระดับดี โดยกำหนดหน่วยงานผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน เริ่มจากเจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผนเข้าพบนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลตากาศ ดำเนินการแจ้งรายละเอียดวัตถุประสงค์ แนวทางและขั้นตอนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาแล้วดำเนินการจัดทำโครงการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา นำโครงการดังกล่าวเสนอผ่านรองปลัด

เทศบาลตำบลทากาศรักษาราชการแทนปลัดเทศบาลตำบลทากาศ แล้วให้นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลทากาศ อนุมัติเมื่อโครงการดังกล่าวอนุมัติแล้ว เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผนดำเนินการแจ้งผู้เกี่ยวข้อง เพื่อให้ทราบถึงเวลาและขั้นตอนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาตามห้วงเวลาที่กำหนด

1.2 การดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นพบว่า จัดอยู่ในระดับดี โดยนายกเทศมนตรีตำบลทากาศดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาเทศบาลตำบลทากาศ การแต่งตั้งอัครกรอบตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 ข้อ 8 และดำเนินการออกคำสั่งคำสั่งที่ 311/2554 เรื่องแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาเทศบาลตำบลทากาศ เพื่อปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548

1.3 การดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นพบว่าจัดอยู่ในระดับดี โดยนายกเทศมนตรีตำบลทากาศเป็นผู้ดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลทากาศ การแต่งตั้งอัครกรอบตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 และดำเนินการออกคำสั่งเทศบาลตำบลทากาศ ที่ 310/2554 เรื่องแต่งตั้งคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนา เพื่อปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 ข้อ 9

1.4 การดำเนินการเตรียมความพร้อมด้านบุคลากร วัสดุอุปกรณ์ งบประมาณพบว่า จัดอยู่ในระดับดีพอใช้ คือ มีการดำเนินการเตรียมด้านวัสดุอุปกรณ์ งบประมาณเพียงพอต่อการดำเนินงาน แต่ไม่มีการดำเนินการเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรผู้ที่เกี่ยวข้องการจัดทำแผนมาซักซ้อมทำความเข้าใจ เรียนรู้ร่วมกันเกี่ยวกับกระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาในแต่ละขั้นตอนเพื่อวางแนวทางการดำเนินการในแต่ละขั้นตอนให้เหมาะสมและถูกต้องตามหลักการการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

2. การรวบรวมข้อมูลและปัญหาสำคัญ

2.1 การดำเนินการรวบรวมปัญหาสำคัญและความต้องการโดยดำเนินการจัดเวทีประชาคม จัดอยู่ในระดับปรับปรุงพบว่า คณะกรรมการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลตำบลทากาศจัดประชุมประชาคมท้องถิ่นทุกชุมชน แจ่งวัน เวลา สถานที่ ให้กลุ่มเป้าหมายทราบก่อนล่วงหน้า โดยเปิดโอกาสให้ประชาคมร่วมกันเสนอความคิดเห็นและความต้องการอย่างอิสระ แต่ไม่ได้ดำเนินการชี้แจงความสำคัญและความจำเป็นวัตถุประสงค์ของการจัดทำแผนพัฒนาทั้ง 2 ประเภท ให้ประชาคมท้องถิ่นรับทราบเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องตามวัตถุประสงค์และไม่ได้ประชาชนไม่ได้ร่วมกันวิเคราะห์ความต้องการ ปัญหาภายใต้ข้อจำกัด และศักยภาพของท้องถิ่น ไม่ได้ร่วมกันตัดสินใจหาแนวทางแก้ไขปัญหาเพื่อสนองตอบความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง ไม่ได้สรุปประเด็นปัญหาสำคัญและร่วมกันดำเนินการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาตามวิธีการ Rating Scales การประชาคมเป็นเพียงการนำเสนอโครงการและคัดเลือกโครงการและจัดลำดับของโครงการเท่านั้นซึ่งเป็นส่วนของการจัดทำแผน 3 ปีในส่วนของการบรรลุโครงการและกิจกรรมลงในแผนพัฒนา 3 ปี

2.2 การดำเนินการรวบรวมข้อมูลได้คำนึงถึงความถูกต้อง ทันสมัย ครบถ้วนของข้อมูล จัดอยู่ในระดับพอใช้ โดย คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลทากาศดำเนินการรวบรวมข้อมูลตามกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้กำหนด คือ นโยบายของผู้บริหารท้องถิ่น คือ นโยบายของนายกเทศมนตรีตำบลทากาศ คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี ข้อมูลยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดและ

กลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ข้อมูลพื้นฐานจากหน่วยงานต่างๆ เช่น ข้อมูล จปฐ. กชช 2 ค ข้อมูลแผนชุมชน แต่ข้อมูลบางส่วนไม่มีความสมบูรณ์ครบถ้วน ทันสมัยเป็นปัจจุบัน เช่น ขาดข้อมูล ผลการวิเคราะห์ในด้านรายได้ของครัวเรือนและอาชีพ การศึกษา ข้อมูลงบประมาณ

2.3 การดำเนินการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา จัดอยู่ในระดับปรับปรุงพบว่า คณะกรรมการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลตำบลทากาศไม่มีการดำเนินการจัดตามหลักการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ การพัฒนาของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกำหนด ตามวิธีการ Rating Scales

3. การวิเคราะห์ศักยภาพเพื่อประเมินสถานภาพการพัฒนาของท้องถิ่น

3.1 การดำเนินการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน จัดอยู่ในระดับดี พบว่า คณะกรรมการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลตำบลทากาศ ดำเนินการวิเคราะห์จุดแข็งและวิเคราะห์จุดอ่อน พิจารณา ปัจจัยภายในหน่วยงานโดยพิจารณาในด้านต่างๆ นำมาประกอบการพิจารณาวิเคราะห์ได้แก่ ด้านการบริหาร ด้านระเบียบแลกฎหมาย ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านระบบฐานข้อมูลด้านการประสานงาน การอำนวยความสะดวก ความร่วมมือจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง และด้านทรัพยากร เครื่องมือและอุปกรณ์ในการทำงาน เป็นไปตามหลักการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกำหนด

3.2 การดำเนินการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก จัดอยู่ในระดับปรับปรุง พบว่า คณะกรรมการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลตำบลทากาศดำเนินการวิเคราะห์โอกาสและการวิเคราะห์ ปัญหาอุปสรรคผิดบางประเด็นไม่เป็นไปตามหลักการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของกรมส่งเสริม การปกครองท้องถิ่นกำหนด

3.3 การดำเนินการประเมินสถานภาพการพัฒนาของท้องถิ่นในปัจจุบัน จัดอยู่ในระดับปรับปรุง พบว่า คณะกรรมการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลตำบลทากาศ ไม่ได้ดำเนินการประเมิน สถานภาพการพัฒนาของท้องถิ่นในปัจจุบัน

4. การกำหนดวิสัยทัศน์และภารกิจหลักการพัฒนาท้องถิ่น

4.1 การดำเนินการกำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนา จัดอยู่ในระดับพอใช้ พบว่า คณะกรรมการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลตำบลทากาศร่วมกันพิจารณาถึงปัจจุบัน คือการพิจารณาว่าในขณะที่ องค์กรเป็นแบบใด และพิจารณาถึงอนาคตข้างหน้า โดยค้นหา “ท้องถิ่นต้องการอะไรในอนาคต” โดย พิจารณาจากความต้องการและความคาดหวังของทุกฝ่ายในท้องถิ่น ประชาคม และผู้มีส่วนได้เสียทั้งปวงนำ มากำหนดเป็นวิสัยทัศน์ แต่ไม่ได้สรุปบทเรียนจากอดีต คือ การพิจารณาว่าในอดีตที่ผ่านมาองค์กร มีจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค อะไรบ้างและไม่ได้นำสรุปบทเรียนจากอดีต สรุปผลพิจารณาปัจจุบันและมุ่งหวังถึง อนาคตข้างหน้า ผนวกกับผลการวิเคราะห์ศักยภาพการพัฒนาของท้องถิ่นและผลการประเมินสถานภาพ การพัฒนาท้องถิ่นปัจจุบัน และหาข้อบช่ายและแนวทางการดำเนินงานในช่วงปัจจุบันและในอนาคตที่องค์กรจะ ดำเนินการให้สำเร็จ ภายใต้เงื่อนไขของศักยภาพและข้อจำกัดที่มีอยู่ นำมากำหนดเป็นวิสัยทัศน์

4.2 การดำเนินการกำหนดภารกิจหลัก จัดอยู่ในระดับพอใช้ พบว่า คณะกรรมการจัดทำแผน ยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลตำบลทากาศนำวิสัยทัศน์มาพิจารณากำหนดภารกิจเพื่อให้ภารกิจหลักมี ความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 วิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์และ เป้าหมาย การพัฒนาประเทศในระยะยาว 5 ปีของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 และ วิสัยทัศน์พันธกิจหลัก ประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดลำพูน นโยบายของรัฐ นโยบายนายกเทศมนตรี ตำบลทากาศ ปัญหาสำคัญความต้องการความคาดหวังของทุกฝ่ายในท้องถิ่นในเขตเทศบาลตำบลทากาศ มา พิจารณากำหนดภารกิจหลัก แต่ไม่ได้นำผลการวิเคราะห์ศักยภาพและการประเมินสถานภาพการพัฒนาท้องถิ่น

ถิ่นในปัจจุบัน มาพิจารณากำหนดภารกิจหลัก

5. กำหนดจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนา

5.1 กำหนดจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนา จัดอยู่ในระดับพอใช้ พบว่า คณะกรรมการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของเทศบาลตำบลทากาศ นำวิสัยทัศน์ ภารกิจหลักมาพิจารณากำหนดจุดมุ่งหมาย โดยระบุถึงขอบเขตหรือประเภทของกิจกรรมที่สนับสนุนและนำไปสู่ภารกิจหลัก และบรรลุวิสัยทัศน์ได้ แต่ไม่ได้นำผลการวิเคราะห์ศักยภาพและการประเมินสถานการณ์การพัฒนาท้องถิ่นในปัจจุบัน มาพิจารณากำหนดจุดมุ่งหมาย เพื่อให้มีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ

5.2 การดำเนินการกำหนดจุดมุ่งหมาย ได้คำนึงถึงความสอดคล้องจัดอยู่ในระดับดี พบว่า คณะกรรมการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลตำบลทากาศนำวิสัยทัศน์และภารกิจหลักมาพิจารณากำหนดจุดมุ่งหมายส่งผลให้จุดมุ่งหมายสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และภารกิจหลัก

6. การดำเนินการกำหนดวัตถุประสงค์การพัฒนาท้องถิ่น

6.1 การกำหนดวัตถุประสงค์การพัฒนา จัดอยู่ในระดับปรับปรุง พบว่า คณะกรรมการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลตำบลทากาศไม่ได้ดำเนินการในขั้นตอนนี้เลย ไม่ได้กำหนดวัตถุประสงค์โดยรวมของท้องถิ่นและวัตถุประสงค์เฉพาะส่วนแลหรือเฉพาะเรื่อง

6.2 การดำเนินการกำหนดวัตถุประสงค์ได้คำนึงถึงความสอดคล้อง จัดอยู่ในระดับปรับปรุง พบว่า คณะกรรมการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลตำบลทากาศไม่ได้ดำเนินการกำหนดวัตถุประสงค์การพัฒนาจึงไม่ได้นำวิสัยทัศน์ ภารกิจหลัก และจุดมุ่งหมายมาพิจารณากำหนดวัตถุประสงค์การพัฒนาของเทศบาลตำบลทากาศ

7. การกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนา และแนวทางการพัฒนาท้องถิ่น

7.1 การกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนา จัดอยู่ในระดับพอใช้ พบว่า คณะกรรมการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลตำบลทากาศดำเนินการทบทวนแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา พิจารณาจากนโยบายของรัฐ นโยบายของนายกเทศมนตรีตำบลทากาศ ยุทธศาสตร์การพัฒนาที่สำคัญในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ข้อมูลยุทธศาสตร์ของกลุ่มจังหวัดเป็นกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบนและยุทธศาสตร์ของจังหวัดลำพูน เพื่อทบทวนแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของเทศบาลตำบลทากาศ ว่าควรปรับปรุงแก้ไขหรือคงไว้ในประเด็นใด แต่ไม่มีการดำเนินการกำหนดแนวทางในการวางยุทธศาสตร์การพัฒนาว่าเมื่อองค์กรอยู่ในสถานะเช่นใดและควรกำหนดยุทธศาสตร์ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เป็นอยู่เช่นไร โดยนำผลการวิเคราะห์ SWOT มากำหนดประเด็นแล้วนำประเด็นมาวิเคราะห์เชิงยุทธศาสตร์ เพื่อกำหนดวิธีการ และเลือกวิธีการที่จะปฏิบัติให้เหมาะสมกับสถานการณ์เพื่อให้ได้ยุทธศาสตร์การพัฒนาของเทศบาลตำบลทากาศในด้านต่างๆ ที่สมบูรณ์ และมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ

7.2 การดำเนินการกำหนดแนวทางการพัฒนา จัดอยู่ในระดับปรับปรุง พบว่าคณะกรรมการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลตำบลทากาศ นำข้อมูลนโยบายของรัฐ นโยบายของนายกเทศมนตรีตำบลทากาศ ยุทธศาสตร์การพัฒนาที่สำคัญในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ยุทธศาสตร์ของกลุ่มจังหวัดเป็นกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบนและยุทธศาสตร์ของจังหวัดลำพูน ยุทธศาสตร์ของเทศบาลตำบลทากาศ ปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น วิสัยทัศน์ ภารกิจหลัก จุดมุ่งหมายการพัฒนาของเทศบาลตำบลทากาศ นำมาพิจารณากำหนดแนวทางการพัฒนา แต่ไม่ได้นำผลการวิเคราะห์ SWOT เชิงยุทธศาสตร์มาพิจารณากำหนดเป็นแนวทางการพัฒนา และไม่ได้นำแนวทางที่ได้ทั้งหมดมาทำการบูรณาการเพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนกัน การบูรณาการแนวทางการพัฒนาของเทศบาลตำบลทากาศจะทำให้ได้ยุทธศาสตร์การพัฒนาของ

เทศบาลตำบลทากาศในด้านต่างๆ ที่สมบูรณ์ และมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ

8. การกำหนดเป้าหมายการพัฒนาท้องถิ่นและการนำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นไปสู่การปฏิบัติ การติดตามผล

8.1 การกำหนดเป้าหมายการพัฒนาท้องถิ่น จัดอยู่ในระดับพอใช้ คณะกรรมการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลตำบลทากาศมอบหมายให้ส่วนงานที่เกี่ยวข้องโดยได้ระบุนายงานรับผิดชอบและมอบหมายให้หน่วยงานที่รับผิดชอบที่เกี่ยวข้องกับส่วนงานนั้นๆ เป็นผู้ดำเนินการกำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดตามยุทธศาสตร์การพัฒนาและแนวทางการพัฒนาได้กำหนดปริมาณหรือจำนวนสิ่งที่ต้องการให้บรรลุในแต่ละแนวทางการพัฒนา กำหนดเงื่อนไขเวลา ควรระบุว่าต้องการทำอะไรให้บรรลุผลเมื่อไหร่ และระบุสถานที่ ระบุถึงเขตพื้นที่ครอบคลุมที่ต้องการ กำหนดผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นภายหลังโครงการสิ้นสุด แต่ไม่ได้ดำเนินการวิเคราะห์ถึงความเป็นไปได้ในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จริง และไม่ได้ดำเนินการจัดลำดับความสำคัญหรือความเร่งด่วน เพื่อให้เห็นถึงความจำเป็นเร่งด่วน ในกรณีเป้าหมายมากกว่าหนึ่งเป้าหมาย และบางส่วนไม่มีการระบุเป้าหมายตัวชี้วัดครอบคลุมตามแนวทางการพัฒนาและบางส่วนเป้าหมายไม่สอดคล้องกับตัวชี้วัดความสำเร็จ

8.2 การดำเนินการนำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นไปสู่การปฏิบัติการติดตามผลจัดอยู่ในระดับดี คณะกรรมการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลตำบลทากาศ ดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลทากาศเป็นไปตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 ข้อ 28 โดยให้นายกเทศบาลตำบลทากาศแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลทากาศ วิธีการในการติดตามและประเมินผลแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพัฒนาและกำหนดช่วงเวลาในการติดตามประเมินผลแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลตำบลทากาศ ตามหลักการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกำหนด

9. การอนุมัติและประกาศใช้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา

9.1 การดำเนินการจัดทำร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา จัดอยู่ในระดับดี คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนของเทศบาลตำบลทากาศจะนำผลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1-8 มาจัดทำร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของเทศบาลตำบลทากาศตามรูปแบบที่กำหนดตามคู่มือการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยเค้าโครงแผนยุทธศาสตร์พัฒนาแบ่งออกเป็น 6 บท

9.2 การดำเนินการพิจารณาร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา จัดอยู่ในระดับดี คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนของเทศบาลตำบลทากาศจัดส่งร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาตามเค้าโครงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กำหนด ให้คณะกรรมการพัฒนาเทศบาลตำบลทากาศแล้วคณะกรรมการพัฒนาเทศบาลตำบลทากาศจัดประชุมแสดงความคิดเห็นพิจารณาและปรับปรุงร่างแผนยุทธศาสตร์ก่อนเสนอนายกเทศมนตรีตำบลทากาศ

9.3 การอนุมัติและประกาศใช้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา นายกเทศมนตรีตำบลทากาศพิจารณาเห็นชอบอนุมัติแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาแล้วมีการประกาศใช้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาโดยแจ้งสภาท้องถิ่น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประชาชนในท้องถิ่นทราบทั่วกันภายใน 15 นับตั้งแต่วันที่ประกาศ และปิดประกาศโดยเปิดเผยไม่น้อยกว่า 30 วัน โดยแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาแล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด

อภิปรายผลการวิจัย

จากการสรุปผลการประเมินกระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลตำบลท่าอากาศยานแม่ทา จังหวัดลำพูน ผู้ศึกษาได้นำผลการประเมินมาอภิปรายผล ดังนี้

1. การเตรียมการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพบว่า ยังขาดดำเนินการเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรผู้ที่เกี่ยวข้องการจัดทำแผนมาซักซ้อมทำความเข้าใจ เรียนรู้ร่วมกันเกี่ยวกับกระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาในแต่ละขั้นตอนเพื่อวางแนวทางการดำเนินการในแต่ละขั้นตอนเพื่อให้การดำเนินการในแต่ละขั้นตอนมีความถูกต้องและเหมาะสมตามหลักการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาและระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 ในประเด็นนี้ สุมิตรา จันทร์อักษร (2553) พบว่าการเตรียมการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา โดยนำเสนอด้วยVCD เพื่อให้ทุกคนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับแผนยุทธศาสตร์และสามารถตระเตรียมข้อมูลในส่วนที่เกี่ยวข้องได้ตรงประเด็นที่ต้องการ

2. การรวบรวมข้อมูลและปัญหาสำคัญพบว่า การรวบรวมข้อมูลยังไม่ความสมบูรณ์ครบถ้วน ขาดข้อมูลผลการวิเคราะห์ในด้านรายได้ของครัวเรือนและอาชีพ การศึกษา ข้อมูลงบประมาณ ซึ่งไม่สอดคล้องตามหลักการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดไว้ว่า การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีการรวบรวมและจัดทำฐานข้อมูลข่าวสารให้ครบถ้วน และไม่ได้ดำเนินการชี้แจงความสำคัญและความจำเป็นของวัตถุประสงค์ของการจัดทำแผนพัฒนาทั้ง 2 ประเภท เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ ไม่มีการดำเนินการวิเคราะห์ความต้องการสภาพปัญหา ข้อจำกัด และศักยภาพของท้องถิ่น และไม่ได้ดำเนินการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา การประชุมเป็นเพียงการนำเสนอโครงการและคัดเลือกโครงการและจัดลำดับของโครงการเท่านั้นซึ่งเป็นส่วนของการจัดทำแผน 3 ปีในส่วนของกรอบโครงการและกิจกรรมลงในแผนพัฒนา 3 ปี ซึ่งในประเด็นนี้ เสรี พงศ์พิศ (2551) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ในการกำหนดนโยบาย การบริหารจัดการทรัพยากร การบริหารจัดการชุมชน การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงไม่ใช่แค่การไปร่วมประชุมรับฟังการเสนอโครงการ แล้วก็มีหรือรับรองการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การแสดงออกถึงสิทธิขั้นพื้นฐานของชุมชนในการจัดการชุมชน จัดการชีวิตของตนเอง ตลอดจนผลการศึกษาของจุฑามาศ ไอยะ (2554) พบว่า มีการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา ความต้องการ ตามความเห็นของประชามหมู่บ้านโดยคำนึงถึงความจำเป็นเร่งด่วนและความต้องการของประชาชน ทั้งนี้ทั้งนั้นต้องขึ้นอยู่กับศักยภาพขององค์กร ในด้านงบประมาณ รายรับรายจ่ายและทรัพยากรการบริหารต่างๆ

3. การวิเคราะห์ศักยภาพเพื่อประเมินสถานภาพการพัฒนาในปัจจุบันพบว่า มีไม่มีการดำเนินการประเมินสถานภาพการพัฒนาของท้องถิ่นในปัจจุบัน การประเมินวิเคราะห์ศักยภาพ คือ สภาพแวดล้อมภายในและวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกก็เพื่อประเมินสถานภาพการพัฒนาของท้องถิ่นในปัจจุบันพิจารณาให้น้ำหนักคะแนน จัดลำดับของประเด็น เรียงลำดับ จุดแข็ง จุดอ่อนโอกาสและภาวะคุกคาม เพื่อกำหนดแนวทางการตัดสินใจในการดำเนินการตามประเด็น SWOT การดำเนินการดังกล่าว ในประเด็นนี้ สุมิตรา จันทร์อักษร (2553) ศึกษาพบว่า การประเมินสถานภาพของเทศบาลตำบลท่าพระในปัจจุบัน นำผลการวิเคราะห์ จุดแข็งจุดอ่อน โอกาสและภาวะคุกคามมาประเมินสถานภาพของเทศบาล ณ ปัจจุบัน โดยผู้เข้าร่วมประชุมจัดทำแผนยุทธศาสตร์ รวมกันเรียงลำดับ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและภาวะคุกคาม โดยวิธีการถ่วงน้ำหนักและคะแนน

4. การกำหนดวิสัยทัศน์และภารกิจหลักการพัฒนา พบว่า การกำหนดวิสัยทัศน์เน้นตอบสนองความต้องการความคาดหวังของทุกฝ่ายโดยไม่ได้คำนึงถึงสภาพของเทศบาลตำบลทากาศ ภายใต้เงื่อนไขของศักยภาพและข้อจำกัดที่มีอยู่ ซึ่งไม่สอดคล้องกับหลักการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กำหนดไว้ วิสัยทัศน์เป็นผลรวมของการสรุปบทเรียนจากอดีต พิจารณาปัจจุบัน และมุ่งหวังถึงอนาคตข้างหน้า โดยที่การสรุปบทเรียนจากอดีตหมายถึงการพิจารณาว่าในอดีตที่ผ่านมาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของเรามีข้อเด่น ข้อด้อยอะไรบ้าง โดยประเมินจากภาพรวมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนการพิจารณาปัจจุบันนั้น คือการพิจารณาว่าในขณะที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของเราเป็นแบบใด ในที่นี้หมายถึง “บทบาทหน้าที่” ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีต่อทั้งในระดับภูมิภาค ระดับประเทศระดับทวีป และไปไกลถึงระดับโลกก็ได้ ขึ้นอยู่กับว่าคณะจัดทำแผนตระหนักถึงความสัมพันธ์และความสำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตนอย่างเชื่อมโยงกับเขตพื้นที่ใด การกำหนดวิสัยทัศน์จึงเป็นการตอบคำถามว่า “ท้องถิ่นต้องการอะไรในอนาคต”

5. กำหนดจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนา พบว่า คณะกรรมการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลตำบลทากาศ ไม่ได้คำนึงถึงความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติภายใต้เงื่อนไขของศักยภาพและข้อจำกัดที่มีอยู่ โดยหลักการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กำหนดไว้ว่าการกำหนดจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนา หมายถึง ขอบเขตหรือประเภทของกิจกรรมที่ควรค่าแก่การดำเนินงานทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะก่อให้เกิดการพัฒนาและสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และภารกิจหลักขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

6. การดำเนินการกำหนดวัตถุประสงค์การพัฒนา พบว่า ไม่ได้มีการดำเนินการในขั้นตอนนี้ ซึ่งไม่ปฏิบัติตามหลักการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กำหนดไว้ต้องดำเนินการกำหนดวัตถุประสงค์โดยรวมของท้องถิ่นและกำหนดวัตถุประสงค์เฉพาะส่วนหรือเฉพาะเรื่องโดยการกำหนดวัตถุประสงค์โดยรวมมีการวิเคราะห์ NPCP คือ วิเคราะห์ความต้องการ ปัญหา ข้อจำกัด ศักยภาพแล้วนำเอาปัญหาเหล่านั้นมาวิเคราะห์เพื่อค้นหาสาเหตุและความสัมพันธ์ระหว่างปัญหาต่างๆ เพื่อหาแนวทางแก้ไข และทบทวนนโยบายที่มีอยู่เพื่อใช้เป็นทิศทางการดำเนินงาน ดังนั้น ในการทำแผนยุทธศาสตร์ของเทศบาลทากาศ ควรจะดำเนินการกำหนดวัตถุประสงค์โดยนำผลการวิเคราะห์ศักยภาพและการประเมินสภาพการพัฒนาท้องถิ่นในปัจจุบัน มาพิจารณากำหนดวัตถุประสงค์ คือ วิเคราะห์ความต้องการ ปัญหา ข้อจำกัด ศักยภาพของท้องถิ่นในปัจจุบัน โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับนโยบาย กฎหมาย ระเบียบที่มีอยู่ และไม่ขัดแย้งกับบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ และมีการทบทวนนโยบายที่มีอยู่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นทิศทางการดำเนินงานภายใต้ข้อจำกัด ศักยภาพของท้องถิ่นในปัจจุบัน

7. การกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนา และแนวทางการพัฒนา พบว่า ไม่มีการดำเนินการกำหนด นำผลการวิเคราะห์ SWOT มาจัดทำเป็นตารางวิเคราะห์เชิงยุทธศาสตร์เพื่อกำหนดวิธีการ และเลือกวิธีการที่จะปฏิบัติให้เหมาะสมกับสถานการณ์ มาใช้พิจารณากำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนา และแนวทางการพัฒนาของเทศบาลตำบลทากาศและไม่ได้นำแนวทางที่ได้อิงทั้งหมดมาทำการบูรณาการเพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนกัน ในประเด็นนี้ พรธนา พุกษ์วรารณณ์ (2552) ศึกษาพบว่า ได้มีการนำผลการวิเคราะห์ศักยภาพองค์กรมาใช้ประโยชน์ในการวางแผนยุทธศาสตร์ว่าเมื่อองค์กรอยู่ในสภาวะเช่นไรแล้วจะต้องมีการกำหนดยุทธศาสตร์ขององค์กรให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เป็นอยู่อย่างไร เช่น จุดแข็ง-โอกาส สามารถใช้ประโยชน์จากจุดแข็งและโอกาสในการขยายฐานหรืองานกิจกรรมในเชิงรุก เพื่อสร้างความเข้มแข็งขององค์กร ซึ่งจะต้องใช้ยุทธศาสตร์ ลุย-เร่ง-ขยาย เป็นต้น

8. การกำหนดเป้าหมายการพัฒนาท้องถิ่นและการนำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาไปสู่การปฏิบัติการติดตามผล พบว่า ด้านการดำเนินการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาท้องถิ่น ไม่ได้ดำเนินการวิเคราะห์ถึงความเป็นไปได้ในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จริง และไม่ได้ดำเนินการจัดลำดับความสำคัญหรือความเร่งด่วน เพื่อให้เห็นถึงความจำเป็นเร่งด่วน ซึ่งไม่สอดคล้องกับหลักการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กำหนดไว้ ในกรณีที่มีเป้าหมายมากกว่าหนึ่งเป้าหมาย ควรจัดลำดับความสำคัญหรือความเร่งด่วนไว้ เพื่อให้เห็นถึงความจำเป็นเร่งด่วนและมีความเป็นไปได้ในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จริงท้องถิ่น

ในส่วนการดำเนินการนำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาไปสู่การปฏิบัติการติดตามผล มีการดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลทากาศ ซึ่งการแต่งตั้งได้อาศัยกรอบตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 ข้อ 28 แล้วกำหนดช่วงเวลาในการติดตามประเมินผลแผนยุทธศาสตร์ซึ่งเป็นไปตามหลักการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น

9. การอนุมัติและประกาศใช้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนของเทศบาลตำบลทากาศได้ดำเนินการตามหลักการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น โดยนำผลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1-8 มาจัดทำร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของเทศบาลตำบลทากาศตามเค้าโครงที่กำหนดตามคู่มือการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นทั้ง 6 บท แล้วดำเนินการจัดสร้างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา ให้คณะกรรมการพัฒนาเทศบาลตำบลทากาศ พิจารณาและปรับปรุงร่างแผนยุทธศาสตร์ก่อนเสนอนายกเทศมนตรีตำบลทากาศ แล้วนายกเทศมนตรีตำบลทากาศพิจารณาเห็นชอบอนุมัติแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาแล้วมีการประกาศใช้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาโดยแจ้งสภาท้องถิ่น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประชาชนในท้องถิ่นทราบทั่วกันภายใน 15 นับตั้งแต่วันที่ประกาศ และปิดประกาศโดยเปิดเผยไม่น้อยกว่า 30 วัน โดยแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาแล้วเสร็จภายในระยะเวลา ซึ่งเป็นไปตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษา การประเมินกระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลตำบลทากาศ อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน สรุปเป็นข้อเสนอแนะได้ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. ควรดำเนินการเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรผู้ที่เกี่ยวข้องการจัดทำแผนมาซักซ้อมทำความเข้าใจ เรียนรู้ร่วมกันเกี่ยวกับกระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาในแต่ละขั้นตอน
2. ควรดำเนินการชี้แจงความสำคัญและความจำเป็นวัตถุประสงค์ของจัดทำแผนพัฒนาทั้ง 2 ประเภท เพื่อประชาชนสามารถร่วมกันเสนอปัญหาและความต้องการของชุมชน ที่ถูกต้องตามวัตถุประสงค์และนำไปสู่การจัดทำแผนพัฒนาของแต่ละประเภทได้อย่างสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพ
3. ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาคม ให้มีส่วนร่วมในการระดมความเห็น ปัญหาและความต้องการของชุมชน และร่วมกันเรียนรู้วิเคราะห์สาเหตุของปัญหา ผลกระทบของปัญหา และร่วมกันค้นหาแนวทางแก้ไขปัญหาเพื่อสนองตอบความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง
4. ควรดำเนินการตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ครบถ้วน ความแม่นยำของข้อมูล เพื่อให้ได้มาซึ่ง

ความสมบูรณ์ครบถ้วนของข้อมูลและมีความคลาดเคลื่อนน้อยที่สุด

5. ควรมีการดำเนินการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาตามเกณฑ์ของวิธีการ Rating Scales เพื่อให้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสามารถนำไปสู่การแก้ไขปัญหาและสนองตอบความต้องการของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลทากาศ ได้อย่างแท้จริง

6. ควรจัดอบรม ชี้แจงหรือซักซ้อมทำความเข้าใจ เรียนรู้ร่วมกันเกี่ยวกับการวิเคราะห์ศักยภาพเพื่อประเมินสถานภาพการพัฒนาในปัจจุบันโดยใช้เทคนิค SWOT Analysis เพื่อให้ผลการวิเคราะห์ศักยภาพมีความถูกต้องและนำไปประเมินสถานภาพการพัฒนาในปัจจุบันโดยดำเนินการค้นหาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค และนำมาจัดหมวดหมู่ของประเด็นต่างๆ เพื่อเป็นการคัดเลือกประเด็น จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค โดยพิจารณาให้นำหนักคะแนน จากนั้นนำประเด็นดังกล่าวมาเข้าตารางวิเคราะห์ SWOT เพื่อกำหนดแนวทางการตัดสินใจ

7. ควรนำผลการวิเคราะห์ศักยภาพการพัฒนาของท้องถิ่นและผลการประเมินสถานภาพการพัฒนาท้องถิ่นปัจจุบัน มาพิจารณากำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจหลัก จุดมุ่งหมาย เพื่อให้มีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ โดยบรรลุถึงภายใต้เงื่อนไขของศักยภาพและข้อจำกัดที่มีอยู่

8. ควรดำเนินการกำหนดวัตถุประสงค์การพัฒนาเพื่อกำหนดวัตถุประสงค์หรือทิศทางโดยรวมของท้องถิ่นเพื่อนำท้องถิ่นไปให้บรรลุความต้องการที่จะเป็นในอนาคต

9. ควรกำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาโดยนำผลการวิเคราะห์ SWOT มาจัดทำเป็นตารางวิเคราะห์เชิงยุทธศาสตร์ เพื่อคัดเลือกยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาให้เหมาะกับองค์กรกับสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ที่เป็นอยู่ภายใต้เงื่อนไขของศักยภาพและข้อจำกัดที่มีอยู่ และควรนำแนวทางที่ได้ทั้งหมดมาทำการบูรณาการเพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนกัน

10. ควรดำเนินการกำหนดตัวชี้วัดและเป้าหมายให้ครบถ้วนตามแนวทางการพัฒนาและครอบคลุมและสอดคล้องกับเป้าหมายให้มากกว่านี้ และวิเคราะห์ถึงความเป็นไปได้ในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จริงโดยพิจารณาจากศักยภาพและข้อจำกัดที่มีอยู่ และควรจัดลำดับความสำคัญหรือความเร่งด่วนไว้ เพื่อให้เห็นถึงความจำเป็นเร่งด่วน เมื่อเป้าหมายมากกว่าหนึ่งเป้าหมาย เพื่อเป้าหมายและตัวชี้วัดสามารถนำไปใช้ในกระบวนการติดตามและประเมินผลความสำเร็จของแผนพัฒนายุทธศาสตร์การพัฒนาได้จริง

ข้อเสนอแนะเชิงวิจัย

1. ศึกษาถึงความสัมพันธ์และเปรียบเทียบกันระหว่างองค์กรอื่น เช่น องค์กรบริหารส่วนตำบล องค์กรบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล ในประเด็นขั้นตอนการจัดทำแผน ปัจจัยแห่งความสำเร็จ และปัญหาเพื่อเป็นแนวทางให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการจัดกระบวนการวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ศึกษาถึงกระบวนการมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาในแต่ละภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ เอกชนรวมถึงภาคประชาชน การมีส่วนร่วมเป็นหลักสำคัญในการพัฒนากระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา

รายการอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2546). คู่มือการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น : สำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารงานท้องถิ่น. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
- เกตุกนก จอมจันทร์ยอง. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กรณีการ พะชานี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่เทศบาลตำบลทากาศ อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน เมื่อวันที่ 6 มีนาคม 2555.
- จุฑามาศ ไอยะ. (2554). การวิเคราะห์กระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขต อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ. รายงานค้นคว้าอิสระ ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา การปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครอง : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุมิตรา จันทร์อักษร. (2553). การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของเทศบาลตำบลท่าพระ อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น. รายงานการศึกษาอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- เสรี พงศ์พิศ. (2551). แนวคิดแนวปฏิบัติยุทธศาสตร์พัฒนาท้องถิ่น. สำนักพิมพ์พลังปัญญา
- จำรัส อินตะโมงค์. (2551). บทบาทของประชาชนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลตำบลอุโมงค์ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน. รายงานค้นคว้าอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตร์
- พรธนา พลฤกษ์วรารณ. (2552). กระบวนการวางแผนยุทธศาสตร์ของเทศบาลตำบลแม่เมาะ อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง. รายงานค้นคว้าอิสระ ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาประชาคมเมืองและชนบท : มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
- วันชัย มีชาติ. (2554). การบริหารองค์กร กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- เสรี พงศ์พิศ. (2551). แนวคิดแนวปฏิบัติยุทธศาสตร์พัฒนาท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์พลังปัญญา
- สุมิตรา จันทร์อักษร. (2553). การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของเทศบาลตำบลท่าพระ อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น. รายงานการศึกษาอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น